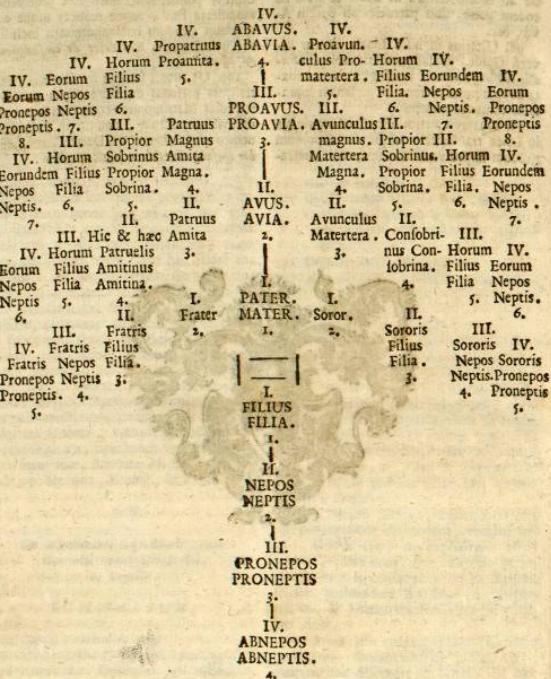

*Non gignunt dextros, qui sunt in parte sinistra.
Læva dat uxores, dat tibi dextra mares.*

HÆC EST ARBOR CONSANGUINITATIS.

HIC

Quæst. IV. §. X. De Impedimento Cognitionis, &c. 691

HIC INSERATUR ARBOR CONSANGUINITATIS.

101. Pro hujus Arboris intelligentia sciendum est, quod ad investigandum inter duas personas consanguinitatis gradum, temper alterata ponatur in cellula illius vacua, qua habetur circa medium, & postmodum investigetur altera persona, utrum ad unam exearum cellularum pertinet, neque. Siquidem persona illa, qua ponitur in cellula vacua (qua claritatem gratia placet appellare *Petricium*) cum omnibus illis personis, quae cernuntur in hac Arbori, habet impedimentum consanguinitatis de facto dirimenti Matrimonium, & cum nulla alia, que non reperitur in hac Arbori, dummodo excepta Lineam rectam, in qua est impedimentum dirimens etiam ascendendo usque ad Adamum, ut infra n. 107. dicetur.

102. Ceterum ad magis cognoscendam distinctionem Graduum consanguinitatis, a Glosa ad dictam Arborem consanguinitatis, & Theologis communiter, ponuntur tres Regulae, quarum prima derivetur pro Linea recta, reliqua duæ pro Linea collaterali, seu transversali.

103. I. Regula pro Linea recta, hoc est: *Affidentium ex descendientium, quos sunt persona, de quibus queritur, comparatis intermediis una dempta, tot sunt gradus inter eas.* Si igitur vis scire, quantum differat Abavus a Petruco, utroque computato a intermediis, inventiuntur quinque personæ: dene unam, utpote Stipite, & quatuor sunt gradus, qui etiam per appositorum in Arboris consanguinitatis numerum indicantur. Id item fit in aliis.

104. II. Regula pro Linea collaterali æquiali, hoc est: *Collateralium, in linea aequali, quo gradus quis diffat a communis stipite, eto gradu distantia inter se, secundum computationem Juris Canonici.* Sic v.g. Petruco & Pronepos Propatru, cum æqualeiter diffant quatuor gradibus ab Abavo, qui est utriusque Stipite, etiam inter se diffant quatuor gradibus; uti denotatur numeros Latinus apositus a parte superiori cellulae.

105. III. Regula pro Linea collaterali, inæquiali, hoc est: *Collateralium in linea inæquali, quo gradus remotor diffat a communis stipite, eto distantia inter se.* Sic Petru-

cus, & Neptis fratri sui, distant inter se tribus gradibus: nam quavis a Patre suo, quelli Stipes utriusque Petrucius solum uno gradu diffet, tamen Neptis fratri sui distat ab hoc Stipite tribus gradibus: adeoque inter ipsam & Petrucum erunt tres gradus consanguinitatis, secundum Canones; prout designat superior cellulari numerus in Arbori Consanguinitatis appositus.

106. Dicitur, *secundum Canones.* Nam dictæ tres Regule solum valent secundum computacionem Juris Canonici ordinem ad investigandum impedimentum matrimonii, ceterum secundum Leges Civiles, que profiniebant distributionem hereditatis inter amicos defunctorum, aliter computabant Gradus consanguinitatis. Siquidem secundum Jus Civile, five in linea recta, five in collateralali, quot sunt personæ, de quibus queritur, computatis intermediis, una dempta, tot sunt gradus inter eas. Hinc inter Petrucum ac Pronepotum Propatru sui, secundum Jus Civile, sunt octo gradus, quavis secundum Canones sint folium quatuor; prout hanc distinant gradum secundum computacionem Juris Civilis denotatur numerus inferior, in praesertim Arbori Consanguinitatis epiphysis Germanicus expressus: ubi distantiam graduum consanguinitatis secundum Jus Canonicum denotatur numerus superior, five Latinus.

107. Queres autem, quo jure gradus consanguinitatis dirimant matrimonium? Respond. I. Certum est, in primo gradu Linea recta, id est, inter parentes & liberos, Jure naturæ dirimi matrimonium. Hinc non solum omnes Gentes bene instruerunt ex naturali lumine hujusmodi nuptias detinente sunt; sed etiam Adamus, afflatus Spiritus Sancti, exclusit parentes a conjugiis liberorum, Genes. 2, dicens: *Propter his relinquere hominem patrem suum, & matrem, & ad alterius uxori fua.* Quinimo Doctor Subtilis l. deo. 40. §. De secundo & plurimi aliis, extendens hanc prohibitionem, ac irritationem matrimonii Jure naturæ, ad quemcumque graduum Linea recta in infinitum adeo, ut si hodie viveret Adam, non posset cum aliqua, prater solam Hevam,

matrimonium contrahere; siquidem omnes ascendentibus habent rationem principis, ac genitoris respectu defensionem. Sunt quidem nonnulli contrariantur tenentes: sed cum sententia, ob brevitudinem vita humana, in praxi locum habere non videatur.

108. Resp. II. Confanguinitas in secundo, tertio, & posteriori gradu linea collateralis, Jure duntur Ecclesiastico dirimunt matrimonium. Ita certa, & communis. Hinc e. *Gaudens de Divortiis*, decimum habetus, quod Infideles in secundo, vel ulteriori gradu coniuncti, cum confititionibus Canonicis non arcentur, matrimonialiter copulari libere possint, neque iterparandi sint, si postmodum ad Fidem convertantur. Infus per Concilium Trid. sif. 24. c. 5. de Refor. Matrim. concedit inter magos Principes, & ob publicam causam, in secundo confanguinitatis gradu dispensari posse: & consequenter Is Jure natura non impedit matrimonium, cum in eo Pontificis dispensare non valeat.

109. Resp. III. In solo primo gradu confanguinitas linea collateralis, nempe inter fratres & sorores, est interdictum, ac Iurit Jure natura matrimonium. Ita inuit Scous 4. dif. 40. q. 9. n. dum solvit rationes opposita sententia: Sanchez l. 7. de matr. dif. 52. m. 11. & alii. Ratio est: quia inter fratres & sorores est innatus quidam pudor, ac naturalis reverentia. Et hinc omnesationes bene instructa, folio lumine naturali ducta, ab huiusmodi matrimonii substantiam, & que talis quondam permittabant, repudabant barbarae.

110. Nec oblit, quod Cain ab initio Mundi duxerit suam sororem. Resp. enim cum Doctor nostro loc. cit. illud fuisse necessitatis a principio mundi; quia non erant aliae feminae, nisi sorores.

111. Quod si urges: Multiplicato iam genere humano Abraham, vir sanctissimus, duxit Sarai sororem suam; prout ipsius factetur Gen. 20. De Sarai dicens: *Vix soror mea est, filia Patris mei, & non filia matris meae.* Resp. hoc dici, quia Sarai fuerat confanguinitas Abrahac: nam, ut inquit D. Augustinus, relatus c. *Quæritur* 22. quaf. 3. Sarai Abrahac soror dicitur, *quia filii fratris erat, id est, genita ex Aran fratre isto.* Siquidem in S. Scriptura etiam Confanguinitas dicuntur quandoque fratres, & sorores; iuxta quod nonnulli ad Christum dixerunt. *Marei. 3. Ecclomate tua & fratres tui. id*

est Confanguinitas) foris queruntur. Et Tobias junior vocat Sarai conagem, sororem suam, *Tob. ca. 8.* que tamen fuit filium confanguinei ipsius, ut patet ex capite 7. Quintino obseruat D. Thomas part. 3. q. 28. art. 3. ad 5. quod in S. Scriptura dicuntur Fratres quatuor modis, videlicet natura, genera, cognatione & affinitate.

De Cognitione Spirituali.

112. *Cognatio Spiritualis*, prout est impedimentum dirimens Matrimonium, est vinculum coniugatum ex confititione Sacramenti Baptismi, & Confirmationis. Et notariorum tantummodo haec duo Sacramenta exprimitur; quia, ut dicitur cap. *Quæritur de Cognat. spir. ex datore*: aliorum Sacramentorum prater Baptismum & Confirmationem, Cognatio Spiritualis, nequam oritur, quia Matrimonium impedit, aut dissolvit.

113. Litter vero olim *Cognatio Spiritualis* ad plures personas habet extensa, de facto tamen propter novam Confitionem Concilii Trident. Sif. 24. de Reform. matr. c. 2. ea ex Sacramento Baptismi solum oritur inter baptizantium, & baptizatum, baptizatiq[ue] patrem & matrem; & rursus inter tenentem ac baptizatum, baptizatiq[ue] patrem & matrem, & inter nullas alias personas. Porro tenens alio nomine dicitur *Patrini*, vel *Marina*.

114. Similiter ex Sacramento Confirmationis solum oritur Cognatio Spiritualis inter confitiantem & confirmatum, confitiantique patrem & matrem; ac inter tenentem & confirmatum, confitiantique patrem & matrem, & inter nullas alias personas. Ita Concilium Trid. l.c.

De Cognitione Legali.

115. *Quantum attinet ad Cognitionem Legalem*, ea oritur inter certas personas ex adoptione aliquipuis in filium, vel filiam; que tamen de factarius accidit. Et quidem ex ita Cognitione Legali contrahitur impedimentum dirimens Matrimonium inter sequentes personas. I. Inter adoptantem, & adoptatum, huiusque filios & filias. II. Inter adoptantem, & uxorem adoptari, & viceversa inter adoptatum, uxoriisque adoptantis. III. Inter personam adoptatam ac problem naturalem adoptantis, datur mutuo.

impedimentum dirimens Matrimonium, quandiu durat adoptionis; quodsi cellet adoptionis, etiatis causa Impedimentum hoc inter personam adoptatam, ac problem adoptantis. Sanchez l. 7. de matr. dif. 63. & 20; art. 3; atque definiuntur ex c. *Ista diligere* 30. q. 1. cum concordantibus.

S. XL.

De Impedimento Affinitatis.

S U M M A R I U M.

116. *Affinitas*, quid?

Eius igitur tria fuerunt genera.

117. Unde oritur?

118. Et inter quas personas?

119. Corollarium morabile.

Gradus Affinitatis mensurantur juxta gradus consanguinitatis, quomodo?

120. *Affinitas*, in quo gradu dirimunt matrimonium?

121. Et quo jure?

122. *Affinitas ex copula conjugali est vinculum naturalis.*

123. *An in linea collateralis Jure natura dirimunt matrimonium?*

125. *Vel falsum in linea recta?*

116. *Affinitas*, bene definitur a Doctore Subtili 4. dif. 41. quæst. un. quod

st. vinculum quoddam personæ ad perficiendum, ex copula carnali cum persona alteri confanguinitate contractum. Porro antiquitus tria fuerunt genera Affinitatis, de quibus fit mentio in e. non debet, *de Confang. & affinit.* atque amplius declaratur per Glosam, quia habetur cap. *Primo gradu* 3 s. 9. 5. in *Arbore Affinitatis*. *S. Genus Affinitatis*, ubi ait: Si is, qui est mihi conjunctus in secundo gradu confanguinitatis, cognoscit mulierem, illa est mihi conjuncta in secundo gradu affinitatis, & primo genere. Si alius eandem cognoscit, illa (juxta iura antiqua) attinet mihi secundo genere affinitatis, & secundo gradu: Si tamen aliam adiuvem cognoscit, illa attinet mihi tertio genere affinitatis, & secundo gradu. Quia tamen de facto viget primum diantatax genus Affinitatis (nam secundum, & tertium Affinitatis genus, ob magnitudine subtortis difficultates, sublata sunt in Concilio Generali, five Lateranensi, celebrato sub Innocente III. prout habetur cir. e. Non debet, *de Confang. & affinit.*) hinc impræceptum.

121. CONCL. III. *Affinitas* dirimunt matrimonium, five oritur ex copula licet seu conjugali, five ex illicita seu fornicacione cum non tam distermine, quod affinitas ex actu conjugali seu licito, sit impe-

tentiarum sermo erit de solo primo gene- re affinitatis.

117. Porro hoc vinculum, ac impedimentum Affinitatis, non solum coniungit ex actu matrimoniali perfecto & completo, per quem vir & femina sunt una caro, sed etiam ex actu fornicacionis perfecto: iuxta illud D. Apolloli 1. Corinth. 6. *An existit, quoniam qui adharet meretrici, unum corpus efficeret? Quod, ut inclus in- telligatur, sic.*

118. CONCL. I. *Affinitas* oritur solum inter virum, & confanguinos mulieris-a se carnaliter cognitos, ac e contra inter hanc mulierem, & confanguinos illius viri: nulla vero oritur affinitas inter confanguinos viri, & confanguinos mulieris. Ita communis; & habetur clare, *cap. quod super his, de Confang. & affinit.*

119. Unde lequerit, atque habetur eis, *cap. quod super his est.* quod pater & filius ex una parte possint contrahere matrimonium cum matre & filia ex altera parte: item possint duo fratres contrahere cum duabus sororibus. E contra vero vir, mortua sua conjugé, nullam potest dicere ex confanguinis sua conjugis defunctæ intra gradus a Jure prohibitos: nam Impedimentum Affinitatis est perpetuum, ne tollitur per mortem conjugis.

120. CONCL. II. Gradus Affinitatis mensurantur juxta gradus Confanguinitatis, ita ut quanto gradu confanguinitatis est quis conjunctus personæ carnaliter cognitus, tanto gradu affinitatis sit conjunctus alteri personæ, que eam cognovit; & e converso. Ita communis. Hinc Petrus fit affinis omnibus confanguinibus Annae a se carnaliter cognitis, & quidem in eodem gradu affinitatis, in quo confanguinitas Annae sunt hinc confanguinitate juncti; & e contra Anna fit affinis omnibus confanguinibus Petri in eodem gradu affinitatis, in quo huius fit Petrus confanguinitate juncti. Unde facile hoc intelligi poterit ex Arbore confanguinitatis supra apostola, si amba personæ carnaliter cogniti, ac proprie facte una caro, ponantur in cellula vacua, & polmocium una pars investiget confanguineos alterius partis una cum gradu Confanguinitatis & e contra.

121. CONCL. III. *Affinitas* dirimunt matrimonium, five oritur ex copula licet seu conjugali, five ex illicita seu fornicacione cum non tam distermine, quod affinitas ex actu conjugali seu licito, sit impe-

diumentum Matrimonii usque ad quartum gradum inclusivus; ora vero ex actu fornicario, seu illicito, de facto fit impedimentum dirimenti Matrimonii tantum usque ad secundum gradum affinitatis includit. Ita communis. Et quidem prima pars habeat clarissime. *c. Non debet, & confang. & affinit.* Altera vero pars, loquens ex impedimento affinitatis ex fornitione contracta, patet ex Concilio Trid. sicc. 24. de reform. matr. c. 4. Verum occasione horum

122. Quares, quae jure affinitatis oritur, & dirimunt Matrimonium? Ubi sciendum, quod aliud sit querere, an affinitas oritur Jure naturali per se vinculum naturale; & aliud, an Iure nature dirimunt Matrimonium; nam etiam consanguinitas in fecundo, vel anterioribus gradibus, conseruit Jure natura-
re, nec tamen iurernatur dirimunt Matrimoni-
um. Unde Infidelis valde contrahit ma-
trimonium in secundo consanguinitatis gra-
du; sed si id intret post fœlceptum Capitul-
num, invalide contrahetur, non obstante,
quod consanguinitas iam ante conversionem eis natu-
ris nati fuerint. Hoc praeconato

123. Relp. I. Affinitas est copula conjugalis, et vinculum naturale, atque oritur ex iure naturae, & non merito Iure Ecclesiastico. Ita Sanchez l. 7. de Matrimonio, qd. 66. n. 4. & alii communiter. Probarat hoc ex illo Protopatrorum nostri, Genes. cap. 2. Et Erant duo in corne una. Atque, ut inferit S. Gregorius Papa, relatus c. Fraternalitate 3. qd. 10. Si nata est carnis, quomodo possit aequalis eorum propinquus proximum nisi proximum alterius? Hoc minime posse fieri credamus qd. 8. Accedit fons communis, & praxis omnium Nationum, que idcirco, ad indicandum istud naturale vinculum Affinitatis, utuntur propria nominibus, ut Socer, Soctra, Genuer, Narus, Vitrices, Novaces, Privignes, Privigna, &c.

124. Rcp. II. Nullus gratius affinitatis in Linæ collateraliæ. Tunc naturæ dirimit Matrimonium; quævis aliquam præferat indecentiam naturalem, nisi iusta causa conatuere. Ita dum exstinxit utr. de Divorciis, ubi ex dispensatione Ecclesiæ permittitur, ut conversi ad fidem Catholice, matrimonio contrahis cum relatis fratris utrūque. Accedit, quod Jacob Patriarcha Sanctissima duxerit Rachel, & Liam, forores, Genes. 29. Et Lex Moysæ, Deuter. 27. iusserit, ut frater duxerit uxorem fratris cum liberis defuncti, eique succitare sementem. Atqui hec omnia fieri nequitiæ

§. XII.

*De Impedimento Justitia publicæ
Honestatis.*

S U M M A R I U M.

- 126 *Impedimentum Iustitia publica Honesta*, quid?

127 *Ad quae gradus olim extendebatur?*

128 *Et ad quos de facto?*

129 *Corollarium notabile.*

130 *Aliud Corollarium.*

126. *P*ER *Impedimentum Iustitia publica Honestas*, intelligitur *Impedimentum Jure Ecclesiastico dirimenti matrimonium, ex sponsalibus proveniens*. Et dicitur *publica honestas*: quia ob naturalem quandam honestatem id ab Ecclesia introductum fuit, *eo quod per sponsal., five de futuro, five de presenti (hoc est, matrimonio rato non dum consummato) cum oratione conjunctio animorum: ac proinde honestum sit, ut confangueatis unius sponsi interdicatur matrimonium cum altero sponso.*

127. *E*t quidem *Jure antiquo* extendebatur *huc Impedimentum ad confangueos sponsi respectu sponsi, & viceversa ad confangueos sponsionis respectu sponsi, utque ad quartum gradum, arg. c. *Sponsalia de sponsalib.* Similiter oriebatur in quibusvis sponsalibus puris, & certis, etiam si fuerint invalida, dummodo non efficiat invalida ex defectu consentius; prout habetur exp. un. de sponsalib. in 6.*

128. *V*erum rigor iste *Juris antiqui*, ob plu-

plurimos emergentes casus, atque difficultates, nonnihil correcimus, atque temperatus est in Concilio Tridentino sfs. 24. c. 3. de reforma, matr. ubi se statutum: *sufficiunt publicis hominibus impavidissimum, ubi sensuia quacunque ratione valida non erant, sancta Synodus profetas tabit: ubi autem validia sunt, primum graduum non excedant: quoniam in alterioribus gradibus iam non posse hanc modi prohibitio ab eis dispensatio observari. Hoc Concilium.*

129. Sequitur proinde , quod si Titus
contrahe valide sponsalia de futuro cum
Bertha , habente plures soiores , dissolutis
illis sponsalibus live mutuo consentia (nam
per hunc non tollitum dictum impedimentum
propter deuterum coniugium Congregatio
Consilii , die 6. Iulii 1658 . aerefert Fagmu-
nus , ad *Anatomiam* , 2d. *spofas* , quid-
quid olim nonnulli in contrarium docu-
runt) sweetam per mortem Berthe , non
possit Titus uslam & foribus Berthe du-
cere in uxorem : quia obstat impedimentum
Justitiae publice Honefratis .

130. Quod si postea Titius adi consu-
mato carnaliter cognoscit unam et foribus
dicta Bertha, tunc neutram eorum habe-
re poterit in uxore; non Bertham, ob
impedimentum contractae Affinitatis: non
eum forem, ob impedimentum Justitiae
publicae Honestatis. Si vero foras etiam
ejusmodi accidisset ante sponsalia cum Bertha
celerata, posset Titius illam ducere, quam
carnaliter cognovit: nam sponsalia cum
Bertha forent de jure invalida, ob impedimentum
contractae Affinitatis: siveque, iuxta
ixxa novum Decretum Concilii Tridentini
non induceret impedimentum Justitiae pu-
blica Honestatis.

S. VIII.

*De Praesentia Parochi, ac duorum
Testim.*

S U M M A R I U M,

- 131 *Ratio Ordinis.*
Matrimonium clandestinum, quid?
 132 *Desucentias tria matrimonio celebro primitenda.*
 133 *Matrimonio clandestino olim valida, sed illicita.*
Malaque Irremediable ex ipsis orta.
 134 *Verba Concilii Tridentini, quibus annualiter matrimonio clandestino.*

Quo tempore Decretum ipsius obligare incipiat?

Ecclesia quomodo potuerit irrigare martyrium clandestinum, etiam ut Sacramentum?

**Qualis Praesentia Parochi juxta Concilium
Trid. requiratur ad valorem matrimonii?**

An sufficiat presentia Parochi vi detenti, aut inviti & contradicentis? Requiritur presentia probrii Parochi com-

Requiritur praenitia propriis Parochi contrahentiam.
Quid, si sponsus, & sponsa sint diversi?

Quot testes requirantur, & qualis eorum praesentia?

Absolutis illis impedimentis, qua-

A vel Jure naturali , vel saltu Ecclesiastico antiquo annullant Matonium , superest , ut explicitur duces dimidjia Jure novissimo Concilii Trium adjecta , & continentur versiculi
v. 16. relatis.

*n. 49. relat. Si Parochi, aut duplicitis desit praesentia
Tessis: Raptare sit mulier, nec parti reddit
tuta.*

postea Matrimonium illud, in quo def-
tenta Parochi, aut duorum Testimoni-
orum communiter appellatur *Matrimo-
nium clandestinum*; quamvis ob etiam il-
lic debatur. Matrimonium clandestinum
si fieret non praemissa denunciatio-
nem ut patet ex *Cum inhibito, de clandes-
tinis Deponens*. Ibi siquidem in Concilii
Generali (scilicet Lateranensi, sub Inno-
centio III. celebrato) statutum fuit sub gran-
dis pena ibidem expulsi, ut cum manu
sonia fuerint celebranda, ea in Ecclesi-
asticae Presbyteres publice proponantur, si
denunciatur; et competitenti termino
processu: ut infra illum, qui voluerit, 8
present, legitimum impedimentum op-
posuerit; atque ipsi Presbyteri inter ipsam
et investigent, utrum aliquod impedi-
mentum obstat.

32. Et hinc saluberrimo Decreto inhæ
Sac. Concilium Tridentinum sess. 24.
1. de reformat. matrimon. ulterius de-
dit, ut improferetur, antequam matrimonio
n contrahatur, ter a proprio contrahen-
deretur.
Parocho tribus continuis diebus Festis
Ecclesia inter Missarum solemnia publice
antieret, inter quos matrimonio si

conveniendum -- Nisi Ordinarius ipse expedire judicaretur, ut predicta Denunciations remittantur: quod ipsum pridentia, & iudicio Sanc^ta Synodus relinquat. Quoniam, ut ipsa Sancta Matris Ecclesie intentio, in diuis Generalibus Concilis abunde manifestata, perfectius adimplatur, solent Ritualia Diocesiana exigere, ut si vir & mulier, inter quos Matrimonium est celebrandum, diversa sint Parochies, in utraque Parochia sicut tenet illa Denunciations: adjectis insuper optimis cauteulis, in praxi merito observantibus, quas in proprio singularium Diocesum Rituali videre licet. Ceterum impræsentiam per Matrimonia clandestina intelligunt illa, in quibus deest praesentia Parochi, & duorum Testimoni, jure novissimo Concilii Tridentini ad valorem Matrimonii requiri, ut mox amplius dicetur.

133. Et quidem ejusmodi Matrimonia clandestina iustificari de causis Sancta DEI Ecclesiae semper detecta fuit, atque prohibuit: nihilominus tamen eadem, libero concordatione consensu facta, ante Decretum Concilii Tridentini mox allegandam, rata, & validia fuerunt. Quia vero iuste prohibitions Matrimonii clandestini, propter hominum inobedientiam iam non procedant, & gravior peccata ac mala, per auctoritatem Ecclesie amplius irremediabilis, ex ejusmodi Matrimonio oriebantur, dum quidam priore uxore, cum qua elam contraxerant, relata, pothes cum alia palam contrahabant, sicut in statu damnacionis, ac perpetuo adulterio remanserant; ita & lite delatoris motu per sententiam Ecclesie, cui de priori Matrimonio confare non poterat, remaneant compellebantur: huic malo Sancta Mater Ecclesie hanc amplius efficax remedium adhibere potuit, nisi ejusmodi clandestina Matrimonia, prius irritando, & castando.

134. Quare Concilium Trident. sess. 24. c. 1. de refor. matrim. inter alia provide sic decrevit: Qui alter, quam praesente Parochi, vel alio sacerdote, de ipsius Parochi, sive Ordinarii licentia, & duabus vel tribus testibus matrimonium contrahere attentabunt; ergo requiritur: Parochi praesentia, non tantum physica, sed & moralis, five humana, ita ut intellegatur, quid agatur. Unde si Parochus esse ebrios, vel dormiens, non valens matrimonium coram eo celebratum: nam dicta præsentia ejus exigitur pro forma actus.

135. Rely. II. Suffici tamen hujusmodi praesentia Parochi & Testium, quamvis vi detinet, aut dolose illuc adducti interfint, dummodo probe intelligent verba, & contentum contrahendum i quinquo erant vali-

rochia suu voluntate post triginta dies habere incipias, a die prime publicationis, in eadem Parochia facta, numerandas. Occasione quorum

136. Queritur I. Quomodo Ecclesia posuerit irritare Matrimonium contractum clandestine, hoc est, sine Parocho, & Testibus? Rely. cum Pithing tit. de Clandest. dispensas. num. 4. & alius, Ecclesiam potuisse irritare, & de facto irritare tale matrimonium, etiam ut Sacramentum est non quidem per seac directe, seu immediatae ut Sacramentum; sed per accidens, ac mediate, annulando videlicet ipsum contractum Matrimonii humum, seu civilem, unde con sequente irritum redditur ipsum Sacramentum. Desumitur hoc ex verbis citatis Concilii Tridentini ibi: Eos Sancta Synodus ad sic contrahendum omnino inhibebili reddit. & ejusmodi contratus irritos & nullos esse decernit. Confirmatur: quia haec ratione etiam invalidum est Matrimonium inter confanguinos, vel a personae Ecclesiasticae contractum, ex quod tales personae fini inhabilitate ad sic contrahendum, ipsique contractus auctoritas Ecclesie fuerint irritati & annulati.

137. Queritur II. Qualis praesentia Parochi juxta Concilium Tridentinum requiratur ad valorem matrimonii? Rely. I. Praesentia Parochi in Matrimonio necessaria, non tantum requiritor corpore, sed etiam morale, seu habita cum intelligentia & advertentia actus, Ita Barbola p. 2. de officiis, & post, Episcop. allegat. 32. num. 78. Sanchez l. 3. de matrim. disp. 39. num. 1. & communis. Ratio est: quia non intelligens, nequit dici præfens, argum. I. coram ff. de verb. scienfic. ibi: Coram Titio aliquid facere possit, non dicitur præfens ex seipso, nisi intelligat. Atque Concilium Tridentinum irritavit sorum contractum matrimoniale, qui alter quam praesente Parochi, & duabus vel tribus Testibus matrimonium contrahere attentabunt; ergo requiritur: Parochi praesentia, non tantum physica, sed & moralis, five humana, ita ut intellegatur, quid agatur. Unde si Parochus esse ebrios, vel dormiens, non valens matrimonium coram eo celebratum: nam dicta præsentia ejus exigitur pro forma actus.

138. Rely. II. Suffici tamen hujusmodi praesentia Parochi & Testium, quamvis vi detinet, aut dolose illuc adducti interfint, dummodo probe intelligent verba, & contentum contrahendum i quinquo erant vali-

validum est. Matrimonium coram Parochio invito, & contradicente contractum, quamvis tunc presentem contrahentes. Ita citati Doctores, & Fagnanus in Quaest. n. 7. de Panis. & remij, qui adducit etiam Declarationem Cardinalium ita lententium. Et meritis hoc dicitur: quia Parochus afflent Matrimonio, proprie non exercet iurisdictionem, sed ut Testis autorizabilis, nutam exhibet praefestam, que etiam exhibetur ab invito. Fagnanus c. Quod nobis nuna. 54. de Clandest. dispens.

139. Queritur III. Cujus Parochi praesentia requiratur ad validitatem Matrimonii? Rely. I. Certum est, vi Concilii Tridentini, utilitatem receptum est, requiri praesentiam proprii Parochi contrahentium, vel alterius Sacerdotis, de ipsius, seu Ordinarii licentia afflentis: ut patet ex verbis citati Concilii, 134. relatis.

140. Rely. II. Quando Iponius & Spontia sunt diversarum Parochiarum, sufficit afflentis alterius proprii illorum Parochi, vel licentia ab eo alteri Sacerdoti concessa. Ita Barbola l. c. n. 98. cum plurimis, atque decimum a S. Congregatione testatur Fagnanus c. Quod nobis. n. 33. & ffig. de Clandest. desp. In praxi tamen observetur ordinatio proprii Ritualis Diocesani.

141. Queritur IV. Quo, & quales Testes, præter proprium Parochum, requirantur ad valorem Matrimonii jure novo Concilii Tridentini? Rely. I. Certum est, requiri saltu deos aut tres Testes, prout exprimit idem Concilium loc. cit. ibi: Ex duabus vel tribus testibus. Et quidem hi Testes simul cum Parochio debent adesse, neque sufficiat successiva corum praesentia, prout nota Barbola l. c. n. 220. cum aliis. Debet insuper idem esse praefestos non tantum physice, five corpore, sed etiam moraliter, seu cum advertentia ac uita rationis, ita ut intelligant, quid agatur.

142. Rely. II. Testes quicunque rationis compotes, quamvis impubes, confangenti, domestici, Religionis, foeminae, vel infantes sufficiunt ad valorem Matrimonii. Ita Barbola l. c. cum aliis. Ratio est: quia Concilium simpliciter requirit duos Testes, neque ex in ipsius speciem aliquam qualitatatem; ergo nulla alia requiruntur præter eas, que Jure nature ei necessaria ad testificandam, nempe ut quis sit compos rationis. Accedit, quod Decretum Concilii

Tridentini sit correcorum juris communis; ergo non est ext. indendum, sed quantum patitur verborum proprietas, restringendum; eo praefestam, quod sit irritum Matrimonium, cuius causa est favoribilis, c. ult. de fact. & re judic.

§. XIV.

Solvuntur varia Dubia circa praesentiam Parochi, ac Testium.

SUMMARIUM.

143. In loco non recepti Concilii Trid. valide contrahens incola interf. & cum aliis sine solemnitatis eiusdem.

144. Idem est, si sponte & sponte illuc veniant anno transversendi domicilium;

145. Quid si illuc pergant sola animo contrahens sine Parochio & Testibus? Rationes dubitandi.

146. Non est validum tali matrimonium, si habitatio non mutetur.

147. Solvuntur rationes in contrarium.

148. Valet axem, si transveratur domicilium.

149. Valens matrimonia Hæreticorum, si apud ipsos Tridentinum non est promulgatum.

150. Corollarium.

151. Quid iuri, si Catholicus & Hæreticus eodem Templo utatur?

Sententia bns pro valore matrimonii.

Sententia negativa.

152. Quid, si Parochus, metu Infidelium absit? Vel latens?

153. Quid tentendum sit de

Matrimonio contracto in loco,

ubi Concilium Tridentinum in

puncto Reformationis matrimonii non est

recepit? Rely. I. Non tantum a duabus

incolis talis loci, sed etiam, si quis e

loco recepti Concilii excurrens ad locum

non recepti Concilii, ibidem contrahat

cum incola illius loci non servata forma De-

creti Tridentini, valde a talibus ibi contra-

hitur Matrimonium. Ita communis Docto-

rum. Ratio prima pars habet ex verbi

Concilii Tridentini n. 134. relatis: quibus

declaravit, Decretum suum non obli-

ligare, nisi post triginta dies a publicatione

eius facta in Parochia, & con sequenter

ubi talis publicatio non est facta, valet

alhuc Matrimonium clandestinum inter-

incolas illius loci, sicut olim valuerat. Altera pars probatur ex eo: quia contractus matrimonialis est individuus; ergo, cum incola illius loci valide contrahat sine dictis solemnitatibus, etiam vicinum advena cum ipso ibidem contrahens, valide contrahit: siquidem contractus matrimonialis potest claudicare, five valere ex parte unius, & non alterius.

143. Rep. II. Si etiam utraque pars, id est, tam sponsum quam sponsam, a loco recepti Concilium graviterat ad locum non recepti Concilii ex causa transferre verum domicilium, & ibidem contrahant, valere matrimonium sine dictis solemnitatibus. Ita rurum communis. Ratio est: quia tales hoc isto, quod illuc veniant animo signari verum domicilium, ibdemque perpetuo manendi, iam sunt incolae loci illius, enique legibus obstringuntur, ergo valide contrahunt juxta morem illius loci, neque amplius attringuntur legibus prioris domus, ubi Tridentum Tridentinum viet, cum inde recesserint.

144. Rep. III. Insuper valide contrahitur matrimonium sine dictis solemnitatibus, si qui se se conferant ad locum non recepti Concilii animo ibidem signati duxerat quam si domicilium. Ita rurum Doctores communiter. Ratio est: quia Decretum Tridentinum non obligat in Parochia, in qua non est promulgatum: acqui per solam translationem quasi domicili efficiut quis Parochianus alius loci, ita ut ab Ecclesiis illius Parochio possit recipere Sacramenta, arg. cap. Significavit de Parochis, iuncta Glossa in Clement. 2. de Privilegiis, ergo. Et sic v.g. Matrimonium Christianorum apud Turcas captivorum, vel commercii causa ibi degentium, sunt valida, quanvis contrahant non servata forma Tridentini, supposito, quod hoc ibi non fuerit promulgatum.

145. Quaritur II. An si incola loci, in quo Tridentinum Concilium in punto Reformationis Matrimonii est promulgatum, se conferant ad locum non recepti Tridentino solo animo ibidem sine Parochio, & Teftibus contrahant, valide contrahant matrimonium? Ratio dubitandi, & affirmativa tenendi est: quia ratione contradicunt sententiae quis requisivit Forum, ut habeatur cap. ult. de Foro competenter. & consequenter valide contrahit secundum leges illius loci, v. g. Matrimonium sine Parochio & Teftibus. Accedit, quod talis videtur usi-

jure suo: atqui nullus videtur dolo facere, qui suo iuratur. L. Nullus, s. fide Reg. iuriis; ergo. Tandem, quanvis hujusmodi intentio redditum illicitum, non tamen statim sequitur, eum esse invalidum, nam malitia fieri prohibetur, que si facta fuerit, obtemperare robori firmatur, arg. c. Ad Apostolicam, de Regularibus. Et ob has, atque alias hujusmodi rationes, non defuit, qui absolute centent cum Sanchez lib. 3. de Matrim. disp. 8. n. 29, talo Matrimonium valere. Nullominus

146. Rep. I. Praefati incolae, si cum fratre, ac solo animo sine Parochio & Teftibus contrahendi, illuc se transferant, habitationem vero non mutent, invalidum contrahunt Matrimonium. Ita a S. Congregatione Cardinalium Concilii Tridentini interdictum fuisse responsum, dictumque responsionem ab Urbano VIII. anno 1627. confirmatam, referat Lugo lib. 1. Rep. Moral. Dabro 36. Engel tit. de Clandest. dispensat. n. 20. & Barbosa cap. 21. de Offic. Paroch. n. 93, citatas alias Declarationes. S. Congregationis, & plures Doctores. Ratio est: quia fratre, & aliis parochiaris non debet, c. Sedes de Reipropria. Deinde, cum tales non intendant alibi habitare, & confiterentur Parochiani prioris loci, arg. c. Is qui, de Sepult. in 6. ubi hoc in simili causa deciderunt; & consequenter observare solemnitates Concilii Tridentini, upore in sua Parochia recepti, & quidem sub nullitate actus. Addit quod Concilium Tridentinum tales personas ad sic contrahendum omnino inhabilitare reddit; & consequenter, quanquam manent Parochiani prioris loci, neque mutarunt habitationem, utibcumque reperantur, nulliter sic contrahunt; nam inhabilitare personam constituit ipsam perfonam, sicut umbra corpus.

147. Nec urgent rationes in oppositum n. 145. allatae. Nam, ult. de Foro compet. procedi regulariter: fallit autem inter alia, quando persona est inhabilitata ad sic contrahendum. Ad alterum responder Barbosa ibidem, ly Nullus videtur indicare, quod lex illa loquitur stante dubio: quia tum juris presumptione nemo conetur quid in fraudem, five dolo facere. Ad ultimum dicatur, Regulum illam non semper procedere; ac prefertum tum non habere locum, quando aliquid est receptum tanquam pertinentes ad formam actus.

148. Rep. II. Si vero incole tales transfrarent suam habitationem, seu dopsicilium, & solo animo, ut ibi absque Parochio &

Teftibus contrahant, valere Matrimonium sit contra dictum. Ita subditur in citata a Lutgona Cardinalium responsione. Ratio est: quia per talen translationem habitationis, conficitur quis fieri Parochianus alterius loci in ordine ad Sacramenta recipienda.

149. Quaritur III. Quid dicendum de Matrimonio Hæreticorum? Rep. I. Certum est, Matrimonio Hæreticorum esse validum, si in ipsorum Parochia Concilium Tridentinum nunquam fuit promulgatum. Ratio patet ex verbis Concilii Tridentini, relatis n. 134, utpote, quod ad obligationem & robur sui Decreti requirit publicationem in uniuersitate Parochia faciendam, simulque addit, ante lapsum triginta dieum a die prima publicationis in Parochia facta, dictum Decretum non obligare, & consequenter ibidem Jure antiquo valide contrahitur Matrimonium, etiam sine presentia Parochi, ab incolis illius loci.

150. Infurter proinde cum Gobat tr. 9. Thol. Expos. n. 48. & aliis, quod valente pleraque Matrimonio Hæreticorum, si aliquid non defit, quam presentia Parochi. Etenim in plerique Parochiis, omni ex parte hæretici, non futilla facta publicatio illius Decreti; quia pleraque illa loca jam defecerant ab Ecclesia, & Romano Pontifice, priusquam lucem alpiceret illa Constatuta Tridentina.

151. Rep. II. Utrum in locis, & Parochiis, in quibus inter Catholicos & hæreticos, eodem Templo utentes, datur finalizans (ut eadem) effectu Catholicis promulgatum, arque receptione Decretum Concilii Tridentini, valere contrahant Matrimonium Hæretici coram suo Pseudo Paitore, variante Theologi. Et quidem valere hujusmodi Matrimonia, suffit Tangerus t. 4. disp. 8. g. 3. n. 121. Layman lib. 5. tract. 10. part. 2. cap. 4. n. 7. Dicastillo, & ali. Tum quia error communis juc erit, arg. l. Barbosa, ff. de Offic. Præteris. Tum quia ad validitatem Matrimonii juxta formam Concilii Tridentini suffit affilicita Parochi, etiam putativi. Tum tandem, quia in dicto causa videtur quod effectum esse due Parochie, una Catholicorum, sub proprio Parochio, Catholicis viventim, altera hæreticorum, in qua non fuit promulgatum, neque receptione Decretum Concilii Tridentini.

E contra sententiam regativam, tenent multi alii Doctores. Siq. iudicium certum est, Hæreticos, velut, nolunt, Legibus Eccl. cœlestiasticis de jure obligari, quanvis de facto resistant. Deinde, ut tacentur aliae rationes, Sacra Congregatio Concilii, prout reterit Gobat l. c. n. 464. Nuntio Apostolico in Belgio respondit, Hæreticos quoque, ubi Decretum cap. 1. Concilii Tridentini, publicatum, teneri talen formam observare: & proprias etiam iforum Matrimonia, absque forma Concilii, quanvis coram Ministerio hæretico, vel Magistratu loci contrada, nulla aqua irrita esse.

152. Pro corone hujs materie de praesentia Parochi, & Teftium, refiat notandum pro illo loco, sed Parochis, in quibus Decretum Concilii Trident. fess. 24. c. 1. de refor. mar. aliquando fuit receptum, & publicatum, potissimum per potentiam Hæreticorum, aliorumque Infidelium, expulsi Catholicis Sacerdotibus amplius observarii non potest. Tunc enim, quando talis locus, seu Parochia Episcopo, & Parochio caret, aut saltu uterque horum, nullo constituto Vicario, ob metum Hæreticorum laterat, ita ut utero adiri non possit, si alius Parochus, vel Sacerdos in loco propinquio exifiat, coram isto, & reficiat contrahatur Matrimonium. Quod si etiam hoc commode fieri nequeat, contrahatur coram duobus Teftibus, & si fieri potest, coram Notario, servatis catero quin de jure servandis; facie validum eti Matrimonium. Et ita respondit Summum Pontificem ad relationem S. Congregationis Concilii, refert Fagnani in c. Si Clericus n. 58. de Foro compet. & concordat Declaratio eiusdem S. Congregationis, de die 19. Januarii 1605, cuius verba allegat Diana part. 11. tract. 6. refol. 1.

S. XV.

De Impedimento Raptus.

SUMMARIUM.

153. Raptus, quid?

154. Raptus est impedimentum dirimens matrimonium.

155. Et quidius?

Quid, si feminina rapiat virum?

156. Per raptum hoc loco intelligitur violenta puerula extractio e domo parentum, & potestate, in ordine ad matrimonium contrahendum. Dicitur, violenta puerula extractio: quia ad Raptum requiritur violentia, vel physica per manum injectio nem

nem, vel saltu moralis per minas, aut metum gravem illata: unde non sufficiunt sole blanditiae, vel preces, quibus puella educitur e domo paterna. Et additur, ad matrimonium contrahendum: qui si ob alium finem quis violenter abducere possit, non fieri talis Raptus, qui est impedimentum dirimenti matrimonii inter raptorem & raptam.

154. Porro Raptus sic commissus non solum cuncte impeditamenta dirimenti matrimonii inter raptorem & raptam, quando puella per vim abducta revera non consentit in Matrimonium: (scilicet Jure naturae Matrimonium fore nullum, defectu conuersus ad eus valorem necessario requirit) sed etiam tunc, quando puella postmodum quidem vere ac libere consentit, adhuc tamen manet in potestate raptoris. Ratio est: quia novissime in Concilio Tridentino dist. 12. c. 6. de reform. matrim. decretu fuit, inter raptorem & raptam, quandiu ipsa in potestate raptoris permaneret, nullum posse constitire matrimonium.

155. Dicitur notanter, quantum in ipsa in potestate raptoris maneret. Nam si post raptum commissum, puella rapti iterum separata fuerit a raptore, & in loco tuato ac libero constituta, ac postmodum raptorem in virum habere conseruent, posse inter eam & raptorem constitire Matrimonium, docet ibidem citatum Concilium. Infuper, si feminam raptum virum in ordine ad Matrimonium secum inveniendum, non orientur inde. Impeditamentum dirimenti Matrimonii, si postea vir consentire voluerit; quia Concilium Trid. l. c. loquitur solius de raptore & raptam; ac proinde Decretum ipsius, utpote correctorium Juris antiqui, similique penale, non est extendendum ad feminam raptum viri. Sanchez l. 7. disp. 13. n. 16.

QUÆSTIO V.

D: Dispensatio Impedimentorum
Matrimonii.

SUMMARIUM.

156. Dispensatio, quid?

(k) Videatur Tract. 2. Dist. 4. n. 12.

& seqq.

157. Papa, in quibus impedimentis posse dispen-

sare?

158. An Episcopus posse aliquando dispen-

sare in impedimentis matrimonii?

159. Quibus statutis conditionibus id fieri videntur?

160. Fundamentum dicta assertio-

nem quod Matrimonium contra-

hendum dicta procedant?

162. Quid observandum sit in procureanda di-

spensatio impeditamentorum matrimo-

nii?

163. I. Proponatur impeditamentum rite in sua

specie.

164. An exprimendum nomen eius, pro quo

petitur dispensatio?

165. II. Si plura concurrent impeditamen-

ta, omnia exponantur.

166. III. impeditamenta Cognitionis, Affini-

atis, &c. explicentur in proprio gra-

du.

167. IV. Et unde sit contracta Affinitas

&c.

168. V. Quae Alii sint aperienda?

(1) Supri n. 159. citatur.

169. Quid conflixi cum iis, qui post matrimo-

nium contractum sibi consenserunt aliu-

nis impeditamenta?

(m) Adeo dicta, dist. 13. n. 3.

170. Dispensatio, per quem petenda?

171. Et a quo, & quomodo?

172. An obiecta dispensatio matrimonium

coram Parochio & Testibus renovandum

sit?

173. An ambo conjuges debent scire nulli-

tatem matrimonii, & renoverent con-

fessum?

174. An aliquando sufficere posse confessus sub

conditione?

156. Dispensatio proprie dicta, est iurius
communis relaxatio, sicut cum causa cognitione ab habente legitimam po-
testatem. (k) Dicitur ab habenti legitimam
potestatem: quia dispensatio est actus juris-
dictio, ad quam requiritur legitima po-
tentia. In proposito igitur nomine Dispensatio-
nis, intelligitur ablato. Impeditamenta Ma-
trimonii, seu relaxatio legis illud impo-
nentis, facta pro certis personis & casibus
in particulari: de qua loquendo sit

157. CONCL. I. Papa nequit dispensare
in impedimentis Jure naturali, ac Divino,
Matrimonium dirimentiibus: potest tamen
dispensare in omnibus impedimentis solo
Iure Ecclesiastico illud dirimentiibus. Ita
omnes Doctores Catholicci. Ratio prima
partis est: quia Papa non habet potestatem
relaxandi Jus naturale, aut Divinum, cum
infe-

QUEST. V. De Dispensatione Impedimentorum Matrimonii. 701

inferior non possit dispensare in lege Superiori.
Ratio secunda partis est: quia ut habeat
cap. Proposit. de Concord. Prabend. Papa
secundum plenarium potestatis iure potest
super nos dispensare.

158. CONCL. II. Quamvis iure ordinario
non possit Episcopus dispensare in impe-
dimentis iure Ecclesiastico dirimentiibus Ma-
trimonii: tamen in calu magna necessitate
& concurrentibus certis conditionibus,
potest in ipsis etiam Episcopus pro in Foro
conscientie dispensare. Iu Sanchez l. 2. de Matr.
disp. 40. n. 3. Faganus in c. Nominis nn. 33.
& foliis Preb. Gobat tract. 9. Thol. Experim. nn. 576. Barbola de offic. & posse.
Bispo. allec. 35. n. 3. & seqq. Perez disp. 44.
de Matrimonio scilicet. 6. Engel iii. de Matr.
contra interdicendum &c. 5. n. 1. &c.
ali communiter.

159. Porro conditions ille, que requiri-
natur ad hoc, ut Episcopus teclo specia-
li privilegio possit dispensare, sicutem pro
Foro conscientie, in impedimentis Matrimo-
niu duxit. Jure Ecclesiastico dirimentiibus,
& ceteroquin dispensari solitus,
sunt sequentes. I. Ut impedimentum sit oc-
cultum. II. Ut matrimonium jam sit contra-
cum publice, sive in facie Ecclesie, simili-
que premisso denuntiationibus. III. Ut sit
contractum bona fide; id est, absque scientia
impeditamenti, & hoc propter Concilium
Trid. fol. 24. & Refor. Mar. c. 5. quod con-
trahebant scientie inter gradus prohibitos
uale separari, & sive dispensationis con-
sequente carece; sive tamen, si unus ex
conjugibus in bona fide fuerit. IV. Ut sub sic
gravis causa dispensandi, sive urgens necel-
litas: ut puta, quod neque conjuges separari
possint abique scandalo, neque propter pau-
pertatem, aut difflantiam loci, & magnam
periculam incontinenti, pateat recursus
ad summum Pontificem.

160. Ex quidem statutis prefatis condi-
tionibus posse Episcopos dispensare pro foro
conscientie, est communis, & pro-
modum certa sententia. Ratio est: quia hoc
videtur exiger Pastoralis Officium Episcopo-
rum, ne aliquo oves subiecto deflittatur
causa tanta necessitatis, & concurrentibus di-
ctis conditionibus, non posset eisdem oppor-
tune subvenire, & dispensare saltem pro
Foro conscientie. Unde tunc Summus
Pontifex præsumitur ejusmodi potestatis
Episcopis tacite concedere, idque ad evi-
tandum manifestum periculum animarum:

164. Petatur autem ejusmodi dispensatio-
nem nomine eius, pro quo petitur, si haec pro
solo Foro conscientie petatur. Quod si vero
postuletur dispensatio pro Foro externo,
necessaria erit exprimere & nomen, & cognome,
& Diocesis, immo plenarie & Pa-
rochiam, condicioneque petentium.

165. II. Si plura simul impeditamenta con-
currant, omnia sunt in specie exponenda
quia, si unum solum impeditamentum, quan-
vis fortius, exponatur, vel de nullo (ut
vult Sanchez l. 8. disp. 23. n. 14. citans alios)
vel ad summum de solo expreso habe-
bitur

bitur dispensatio, non de altero. Et hoc intellige, etiam si plura illa impedimenta sint ejusdem speciei; unde quando quis est affinis alteri ex duplice capite, ut pata quia cognovit dius eis contangentes, debet utraque affinitas explicari. Sanchez l.c. disp. 24, n. 5.

166. III. Impedimenta Cognitionis, Affinitatis, ac publica Honestatis, debent explicari in proprio gradu, id est, num pertinet dispensationem sicut conjuncti in primo, secundo, tertio aut quarto gradu; item an Coniunctio Confanguntur, seu Affinitas, sit in linea recta, vel transversali; & si in transversali, an sit in gradu aequali, vel inaequali; hinc enim omnia reddunt dispensationem magis vel minus faciliem, ac pro ipso obtinenda requiritur major vel minor causa.

167. IV. Exprimatur, utrum Affinitas sit contracta ex copula conjugali, vel fornicariam; item ex publica honesta ortu fuerit ex sponsabilibus de futuro, vel ex Matrimonio rato.

168. V. Si peccatum impeditimenti post Matrimonium jam contrahut, est addendum, ac explicitandum, an Matrimonium illud fuerit leainter contractum cum impedimento diremte, vel cum spes facilius impetrante dispensationis, aut non servatis trinitis denunciacionibus, nec ne. Et hoc ratione Decreti Concilii Trid. sess. 24, de Refor. matr. c. 5. (1) Insuper, si casu urgentis necessitate petatur dispensatio ab Ordinario loci, addendum est, atque offendendum, hic revera adesse urgenter necessitatem, & alias conditiones superius recentitas, ut sic eidem confiter, se hic & nunc dispensare posse pro Foro concientia.

169. Quæres II. Quid consilii sit cum iis, qui post Matrimonium jam publice contrahunt sibi coniici aliquius impedimentum dirimenti? Resp. I. Si Impedimentum dispensabile est, petendarum esse dispensationem vel a Papa, si ad ipsum patet aditus, vel ab Episcopo sive Ordinario loci, si is vel ex speciali privilegio Apostolico facultatem dispensandi obtinuerit, vel falso hanc habeat pro Foro concientia in casu urgentis necessitatis, atque periculo incontinentis. Inter ea putative conjuges, & confiteri talis impedimenti, tenentur abstinent ab omni actu conjugali; utrum cum aliquo in nullitate Matrimonii committerent grave peccatum fornicacionis. (m) Proinde interim vel debent cohabitare; & vivere tan-

quam frater & soror in vera concientia, vel (ob periculum incontinentie) sub specie cuiusdam peregrinationis, aut alterius negoti peragendi, ab invicem sequestrari, donec obtempta sit dispensatio.

170. Resp. II. Quando impedimentum est occultum, ac praefertum, si oratur ex alio criminis, peritiorumque dispensatio pro Foro conscientiae, ordinarie consultum est, ut ipsemet Parochus, vel Confessorius, de licencia penitentis, ejusmodi expensis in mittendo nuntio faciendis, hujusmodi dispensationem procurat: tacito tamen nomine corum, qui tali impedimento laborant, vel fingendo aliud nomen, v.g. Stichii, Berthier, aut litterarum. A. Vir. B. Famus. Sic enim non periclitabitur bona fama indigenitus dispensatione.

171. Resp. III. Quando est dispensatio pro Foro conscientiae petenda a SS. Pontifice, non est necesse literas inscribere ipsi Summo Pontifici, sed (nisi habeatur qualifica perfunctio intermedia, v.g. Procurator Generalis Ordinis, vel Agens Romæ causas sui Ordinarii, per quem melius possit negotium expediri) sufficietas dirigere ad Majorem Precentiarium, in hunc modum: *Eminentissimo & Reverendissimo Domino, Domo S. R. E. Cardinali Majori Precentiariorum Romanorum.* Is enim pro sua humanitate, charitateque, liberente omnes audierit, & literatas jubebit expediri, dummodo in ipsi litteris rite apponatur locus, in quem sine remittenda littera, v.g. in hac verba: *Digneissima Eminentia Virga referire mihi N. N. per Manum, Ratisbonam, & de hinc in Oppidum N. Et specificetur locus ultimus bene.* Quod si vero pro Foro conscientiae sit petenda dispensatio ab Episcopo loci, ordinarie littere dirigenda sunt ad Reverendissimum Dominum Vicarium Generalem, five Officiale, p.t. existentem, qui earundem expeditionem pristinam jam sit ordinatus, dummodo & ipse monetur in literis de loco, quorum, & ad quem responso sit dirigenda.

172. Resp. IV. Quamvis Matrimonium antea ratione occulti impedimenti nullius contractum, a conjugibus per novum mutuum consensum, post impetratum dispensationem habendum, necessaria sit renuendum, tamen quando illud coram Parochio, ac duobus Testibus, jam semper est intitum, non obstante, quod fuerit invalidum ob occultum impedimentum, ejusmodi Matrimonium ablatio postmodum impedimento per legem

Quæst. V. De Dispensatione Impedimentorum Matrimonii. 703

nam dispensationem non est iterum in facie Ecclesiæ, seu coram Parochio ac duobus Testibus, necessario celebrandum. Ita cum alius Sanchez lib. 2, de Matr. disp. 37. ubi etiam ex Navaro referit, ita declarasse S. Pium V. Et merito: nam tale Matrimonium revera non est clandestinum; hoc ipso enim, quod Parochius & testes ignorant ejusmodi impedimentum, utpote occultum, Matrimonium illud sufficiens probatur in facie Ecclesiæ, quamvis potest sublatum per dispensationem impedimento clavis revalefatur. Sufficit proinde, quod ambò putativi conjuges denuo renoverent mutuum consensum suum Matrimoniale, et si nemo aliud adsit.

173. Dicitur notanter, *ambò conjuges.* Nam non sufficit consensus unius duxatae partis, cum Matrimonium non nisi mutuo consensu contrahatur. Hinc, si illud fuit nullum ob occultum impedimentum, ordinarie oportet conjugem impedimenti ignoramus reddere certiori de nullitate prioris Matrimonii (et si non sit nocesse, cauam

APPENDIX

Continens modum legendi, & scribendi
Citationes utriusque Juris.

S. I.

De Jure Canonice.

SUMMARIUM.

Partes Juris Canonici sunt, *Decretum Gratiani*, & unde sic dictum.

*Decretales Gregorii IX.**Liber sextus Decretalium.**Clementina Extravagantes Joannis XXII.* &*Extravagantes Communes.**Decretus Gratiani* habet tres partes.

Prima pars, que, & quomodo citetur?

Seconda pars, ejusque citatio.

Traditio de Penitentia; & quomodo citetur?*Terminus Decreti pars;* & quomodo citetur?

Quinque Libri Decretalium, & quomodo citentur?

Sextus Decretalium; & *Clementina*, & quomodo dividantur, & citentur?*Extravagantes Joannis XXII.* que, & quomodo citentur?*Extravagantes Communes*, eorumque citatio.

Dilittus modi citandi quandoque variantur.

Corpus totius Juris Canonici plures, ac universum sex continent partes. I. *Decretum Gratiani*, sic dictum, quod a Gratiano Monacho S. Felicis, Ordine S. Benedicti (ut notatur in Monitione ad Lectorem, Decreto prefixa) ex diversis tum Summorum Pontificum, tum Sanctorum Patrum, atque Conciliorum dictis, decantati ordine in unum volumen, circa annum Domini 1151. fit compilatum.

II. *Decretales Gregorii PP. IX.* sic dictas, quia Gregorius Papa Nonus varias Constitutiones, seu Decretales Epistolulas suorum Prædecessorum, per S. Raymundum de Pennafort, Ordin. FF. Prædicatorem (cujus festum nunc celebratur die 23. Januarii) in unum volumen colligendas curavit, quibus idem Pontifex multas Constitutiones suas, ac Decretales Epistolulas ad-

jecit. III. In Corpore Juris Canonici continentur *Liber sextus Decretalium*, sic dictus quod ipse auctoritate Bonifacii Papa Octavi compiliatus, alias quinque *Decretalium* Gregorii Noni Libris sit annexus, ac respectuorum Sexti *Decretalium* Libri locum oscoper, quamvis & ipse in quinque libros sit divisus. IV. *Clementina* (intellige, *Constitutiones Joannis XXII.*) sic dicta, quod a Clemente V. fini edita. V. *Extravagantes* (intellige, *Constitutiones Joannis XXII.*) sic dicta, quia *extravagans*, seu vagantur extra sex Libros *Decretalium*: ob quam rationem etiam *Clementina* quandoque dicitur *Extravagantes*. Additur, *Joan. XXII.* ex quod fini edita a Joanne Papa XXII. simulique ad differentiam aliarum *Extravagantium*. Sextum, & ultimum locum in *Jure Canonico*, obtinet *Extravagantes communes*, sic dicta, quod a diversis Romanis Pontificibus post *Summa* emanaverint. Ex his

Decretum Gratiani (qui in pluribus veritatis exemplaribus *Concordia Diffordianum Canorum* inferatur) in tres dividitur partes, quarum qualibet habet diversam rationem citandi sive texus textus. Prima pars continet centum & unam *Distinctiones*: & textus in hac prima Decreti parte continentur, ponendo numerum *Distinctionis*, & initium *Canonis*, five (ut alii loquuntur) *Capituli*; v.g. taliter, *diss. 16. Placuit. Legem: Ut habetur Distinctione decima sexta Canone*, qui incipit. *Placuit. Vel brevis*, ceteris subintellecitis *Distinctione decima sexta*, *Canone*, *Placuit*. Aut sic, *e. Indicatum diss. 89. Legem: Canone Indicatum diss. 89.*

Altera pars *Decreti* continet triginta sex *Causes*, quarum ferme qualibet plures continent *Quæstiones*, & qualibet *Quæstio* plures *Canones*. Modus citandi textus, in hac secunda Decreti pars contentos, talis est, ut exprimatur numerus *Cause* fine uno addito (nonnulli *Recentiores* addunt *causam* majoris claritatis gratia) deinde numerus *Quæstionis*, & tandem initium *Canonis* (nisi

nisi talis textus habeatur in Tractatu de *Poentientia*) taliter. q. 9. 3. *Consequens est. Legem: Ut habetur causa nona, quæst. 3. Canon. qui incipit. Consequens est. Aut sic, & quidem melius, ac magis utiliter: e. Si homicidium 24. q. 5. Legem: *Canone*, *Si homicidium, Causa iugemata tercia*, quæst. 5.*

Additur notanter, nisi talis textus habeatur in *Tradit. de Penit.* Siquidem *Causa trigesima tercia*, *Quæstione tercia* inferitur *Tradit. de Penitentia*, qui continet in se septem *Distinctiones*, que postmodum dividuntur per *Canones*. Porro textus in hoc Tractatu de *Penitentia* contenti solent sic citari: ut omisso numero causis trigesima tercia, ponatur numerus *Distinctionis de Poentientia* (& nota, semper addi *ly de Penit.* ad differentiam prima & terciae partis *Decreti*, quarum qualibet etiam consistat *Distinctionibus*.) Deinde addatur initium *Canonis*, vel falso nomine *titulus*, taliter *de Penit.* diss. 3. *In tantum. Legem, ut habetur de Penit. diss. 3. Canon. qui incipit: ut tantum. Vel sic: de Penit. diss. 3. can. 33. Legem, de penitentia, distinctione tercia, *Cause trigesima tercio*.*

Tertia pars *Decreti* intitulatur *De Concessione*: & dividitur in quinque *Distinctiones*, & haec rursum in *Canones*. Modus citandi textus in ipsa contentos talis est, ut primo ponatur ut *de confess.* ad differentiam prima & secundae partis *Decreti*, deinde ponatur numerus *Distinctionis*; & tandem initium *Canonis*. Exemplum fit, *de conf. 1. Nolle sanita. Legem: De confess. diss. 1. Canone*, cuius initium *op. Nolle sanita. Vel sic: Solet etiam de conf. diss. 4. Legem Canonem, Solet etiam de confess. diss. 4.* Sive enim prius ponatur initium *Canonis*, & postea numerus *Distinctionis*, five & contra nihil referit.

Decretales Gregorii Papa Noni continent quinque Libros, qui dividuntur ulterius in *Titulos*, *Tituli* vero in *Capitulo*. Modus citandi textus in iis repertos talis est, ut primo ponatur initium *Capituli*, deinde *Titulus* hoc modo: *e. Damnamus de Summa Trinitate. Legem: e. quod incipit: Damnamus. Titulus de Summa Trinitate*. Quandoque primo loco ponitur *Titulus*, & postea initium *Capituli*, sed idem v.g. *de sent. excom. e. Nuper. Legem: Titulo de Sentent. excom. e. Nuper.* Sed prior citandi modus de facto magis est usitatus. Quandoo etiam præter inscriptionem *Tituli*, ac initium *Capituli*, solet apponiri *extra*, aut, ly X. v.g. taliter: *extra habetur extra destitut. plasit. Causa venientia. Vel sic Roffensem Theol. Moral.*

APPENDIX.

705

c. *Publicato X. de electione*. Sed idem est, ac prius: nam five apponatur *ly extra*, aut signum *X.* (quod interdum apponitur ad significandum hujusmodi textus haberi *extra*, id est, *Extra Decretum Gratiani*) five non apponatur, ac fiat citatio folius *Tituli*, arque intitul *Capituli*, & nulla alia particula addatur, signum erit textum illum haberi in quinque Libris *Decretalium*. Unde ex citationibus supra allegatis prior sic erit legenda, prout habetur, *extra* (ubiq' intellige, *Extra Decretum Gratiani*) *de rofit. plasit. cap. Cum venissent. Altera vero sic legitur. cap. Publicato, ex tra. Titulu. De electione.*

Sextus Liber Decretalium dividitur in quinque Libros partiales (ac idem dicitur de *Clementinis*, que itidem in quinque Libros dividuntur) *Libri* vero subdividuntur in *Titulos*, & *tituli* in *capitula*. Cincutur autem cum *Textus Decretalium*, tum *Clementinae Constitutiones*, nulla facta mentione *Libri*, per *Titulos* ac initia *Capitulorum*, eo modo, quo quinque *Libri Decretalium*: hoc solum cum discrimine, quod in citatione *Sexti Decretalium* addatur *ly in 6.* taliter v.g. *Cum quis de populis. 6. Vel sic: e. Cum quidam de except. lib. 6. Legem sic: e. Cum quis, Titulo de Sepulchro, in 6. Item: exp. Cum quidam Tit. de Exceptiōibus, libro sexto Decretalium. Incitatione vero Clementinariae apponitur *ly in Clem.* vel absolute *ly Clem.* v.g. hoc modo: e. Sicut de *Appellat.* in *Clem.* Legem: cap. quod incipit: *Sicut, Titulus de Appellationibus, in Clementinis.* Vel sic: *Plures Clem.* de *Jure patris.* Legem: *e. Plures in Clem. Tit. de Jure patr. Communius vero, similique brevius, absolute ponitur *ly Clem.* una cum initio, vel numero *Capituli*, & citationis *Tituli*: v.g. *calter: Clem. un. de Rerum permis. vel Clem. Quamvis rigor, de Appell.* Legem: *Ut habetur in Clementina unica* (sic dicitur, quia *Titulus* illi habet unicum capitulum) *Titulus de Rerum permissione.* Vel in *Clementina*, que incipit: *Quamvis rigor, Titulus de Appellationibus.* Interdum etiam simpliciter ponitur *ly Clem.* una cum initio *Capituli*, sine mentione *Tituli*, quod precipit fit, quando illud *Capitulum* eff notus: v.g. taliter: *Clem. Exvi.* Legem: *ut habetur in Clementina*, que incipit; *Exvi.* Imo cum *Constitutiones Clem.* V. quan- doque appellentur *Extravagantes*, eo quod existant, & quasi vagantur extra sex Libros *Decretalium*, solent ipse nonunquam citari ad modum aliorum *Extravagantium*, taliter: *Ira Clemens V. in Extrav. Exvi.* Legem: *Ira Clemens V. in Extrav. que incipit: Exvi.***

Ex